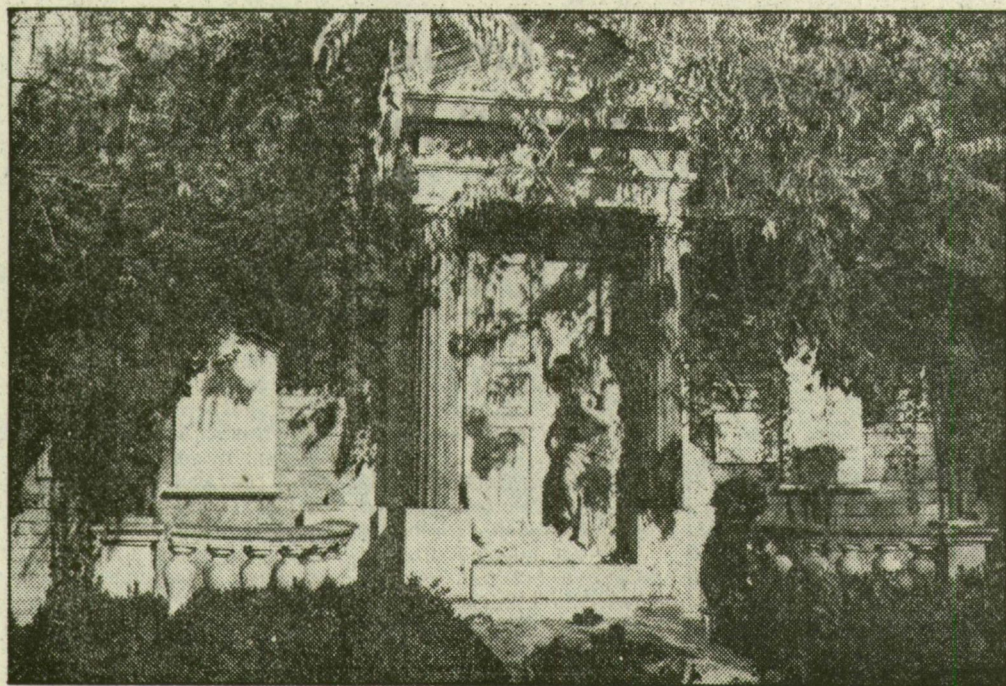

A halhatatlanság kövei

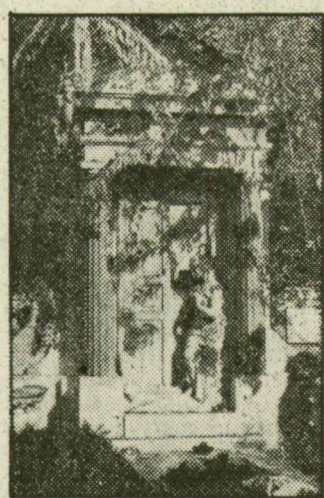
Nálunk, ha valaki diplomázni kíván, kedvenc tantárgya mellé kénytelen egy másik szakot is kitanulni, mert mifelénk a főiskolán párosan árulják a tudományt. Sok szerencsétlen kényszerpáros létezik, talán még a legszimpatikusabb a rajz-földrajz. Ugyanis az esztétikum a művészet, a geográfia tudományába mélyen benne rejtetik. A csillagos égbolt, a tengerek vize, a hegyek gyomra ösidők óta a szépség forrása a gyönyörködni vágyó ember számára. Ma, a műanyagok korában, nem árt, ha az utánunk jövőeknek megmen-tünk egy maréknyit a természet kinceiből.

Leléné Dobai Katalin az újszentiváni gyerekeket tanítja a rajz és földrajz tudományára. Napi munkája mellett beiratkozott az egyetemre, hogy főiskolán szerzett diplomáját megfejelje egy középiskolai tanári végzettséggel. A JATE földrajz tanszékén Szederkényi Tibor professzortól igen izgalmas, szép témát kapott szakdolgozatához. A szegedi belvárosi temető sírköveit tanulmányozta, s a természetes kőzetből készült „fejfékat” vette lajstromba. Térképet készített a parcellákról s pontosan megjelölte, milyen fajta, mely földtörténeti korból, melyik országból származó kőzeteket fedezhet fel a temetői látogató.

— *Hány sírkövet kellett megvizsgálni?*

— Körülbelül nyolcezeret. Örömmel állapíthattam meg, hogy a belvárosi temető sírjainak több mint fele természetes kőből készült. Hála a gondviselésnek, ezek egészen jó állapotban vannak. Pedig a szabadterén felállított kövekre sok veszély leselkedik. A fagy, a homokvihar, a savas eső nagy pusztítást tud végezni rajtuk.

— *Melyik kőzetfajta a legérzékenyebb?*

— A márvány, ez a legdrágább kő. Fekete márványból, dioritból, gabbróból, labradoritból készült obeliszket, ma már csak ritkán csináltnak szeretteik sírjára az emberek. Legfeljebb vékony táblácskák készülnek e nemes anyagokból, ezt helyezik el a sírkövesek a műköből készült sírboltra. A carrarai márvány helyett is leggyakrabban kubai márványt használnak. Ilyenből készült például a nagyszínház belső burkolata. A szürkés ereszű, egyébként esztétikus burkolóanyag strapabíróbb és főleg olcsóbb carrarai testvérénél. Skandináv dioritot szinte már egyáltalán nem lehet kapni. Csak a második világháború előtti sírok között találtam olyat, ami svéd gránitból készült. Sírkövesektől tudom, hogy némely kereskedők visszaélnek a megrendelő tudatlanságával s nem egyszer silány minőségű andezit lapokat adnak el svéd gránit gyanánt. Amit a közvélemény vörös márványnak tart, az pedig leggyakrabban piszkei vörös mészkő. Valamikor Nagy-Magyarországon a ruszkiei márvány örvendett a legnagyobb népszerűség-

nek. Ma Romániából egyáltalán nem importálunk ilyen kőzetet.

— *Csak az erőző tesz kárt a temető köveiben?*

— Örömmel láttam, hogy a belvárosi temető szép és gondozott. Szinte alig találok megrongált kövekkel. A régi, szép sírokat, kriptákat a halottak hozzátartozói rendben tartják.

— *Hónapokig szinte naponta járt ki a temetőbe, annak hangulata, az elmúlás gondolata nem nyomasztotta?*

— Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem hatott rám. Bár a köveket tanulmányoztam, de óhatatlanul sok más dolgot is megfigyeltem. Például azt, hogy miként próbálnak a hozzátartozók kedves halottjuk egykori személyiségéből megmutatni valamit az utókornak. Elnézegettem az arcképeket, olvastam a verseket, feliratokat. Egy-egy családi sírbolt névtábláiból egész történetet lehet kiolvasni. Rám legtöbbször megnyugtató hatást tett a temető csöndje.

— *Nem tévedett egyetlen kőzet meghatározásánál sem?*

— Elcinte minden követ egyformának láttam. Legfeljebb a színéből következtettem a fajtájára. Később fedeztem fel a finom különbségeket. Egyszer a professzor úr is ki-autózott velem a temetőbe, mert egy gabbrófélét nem tudtam felismerni: most már a szakmai ártalom tüneteit kezdem felfedezni magamon. Megyek az utcán s az oszlopok, lépcsők, párkányok anyagát figyelem. Sajnos, egyre kevesebb a természetes kőanyag a városban és az országban is. Pedig a habarcs, a cement bármilyen látványos formában is jelenik meg, nem tudja utánozni a természetes kő nemes egyszerűségét.

Pacsika Emília

Irodalmi kávéház a Royalban

Az írás a személyiség tükre

Régi vágya az emberiségnek, hogy olyan biztos módszert találjon, amelynek segítségével mindenkiről pontosan meg lehet tudni, mi lakozik benne. Keresték a megismerés csodáját a varázstó vizében, az igazlító tükörben, a kóponya dudraiban, tenyerünk vonalaiban, csillagképekben és újabban a pszichológiai vizsgálóeszközökben, ezek között a látott képekben, kérdőívek alternatívái közötti választásokban.

Ezek közé a módszerek közé tartozik a grafológia is, mely az emberek személyiségét az írássukból igyekszik megismerni. „A vesémbé látott, keresztüllátott rajtam, szétbontotta és kitergette rejtett titkaimat, maradék nélkül leírta — ismeretlenül, mert hiszen csak néhány sor betűt kapott belőlem! —

egyéniséget, meghatározott és lerajzolt, olyannak, amilyen vagyok” — gúnyolódott Karinthy Frigyes a „Grafológia” című humoroszkijében.

„Ma már nem szorul bizonyításra, hogy az írás mindenben tükrözi írója lelkiállapotát, sőt fizikai állapotát is. Egészséges vagy depressziós lelki állapot, öröklött vagy szerzett betegségek, jellemtulajdonságok és kedélyállapot, rejtett indulat vagy vonzódás, értelmi képesség, akaratérő vagy ideggyöngegség, önbizalom vagy kishitűség; mind nyomot hagy az íráson” — írja komolyan a történelmes Bende Kálmán. Rákossy Ács Klára 1985-ben megjelent és hamar népszerűvé vált Val-lanak a betűk című könyvének előszavában.

Elvileg semmi különös nincs

abban, hogy az ember személyiségére az írásból igyekszünk visszakövetkeztetni, hiszen személyiségünk viselkedésünkben, kifejezésformánkban megnyilvánul, így természetesen az írásunkban is. Igaz, hogy ez a megnyilvánulás távolról sem egyértelmű, és így tág teret ad az intuíciónak, a beleélés, értelmezés képességének.

Magyarországon a grafológia a 20-as években jelent meg, s az 1930-ban alakult Magyar Írástanulmányi Társaság egészen az 50-es évek elejéig aktívan működött.

A nemrégiben újjáalakult Írástanulmányi Társaság a kényszerű hosszú szünet után igyekszik újjáéleszteni a grafológiai gyakorlatot. A Royal szállóbeli irodalmi kávéház ma esti vendégével, Agárdi Tamással, a társaság elnökével beszélget és várja az érdeklődőket a házigazda-pszichológus:

Klein Sándor

Napló és Nemzet

Nyomda a pusztában

Néhány hete röppent fel a hír, hogy az ismert szegedi ügyvéd, Bába István is lapot indít. Sőt már az új orgánus címe is adott: Szegedi Napló.

— *A Függetlenségi Párt egykori újságját igyekeznek majd folytatni?*

— Üzleti alapon szerveződik ez a lap. A tulajdonos egy kft., ilyen értelemben tehát folytatói kívánunk lenni a független újságcsinálásnak.

— *Őn, ha jól tudom, kiscsapatári. Pártérdekeket mennyit képvisel majd az új lap?*

— Bizonyos értelemben hajlunk a kiscsapat gondolkodási módra, hiszen ők is tökével szállnak be, de elsősorban az üzletet tartjuk szem előtt. Tehát olyan lapot akarunk, amelyik eladható. Nem pletykaújságot, nem köpködő, pocskondiázó lapot, hanem korrekt hírharsónát. Úgy látom, az olvasóknak már elégük van a napi élet túlpolitikálásából, a valós, vagy kérészt, csinált botrányokból. Nem ebből akarunk megélni.

— *A jól menő ügyvédi praxis helyett ezután laptulajdonos lesz?*

— Erről szó sincs. A lap nem az enyém lesz, hiszen ennyi pénz nem aligha lehetne. A töké vállalkozásban részt vesz egy nyugatnémet társ is, akinek a kft.-n belül 51 százalékos a részesedése. Ő szállítja a félmillió márká értékű nyomdagépeket. Hiszen mi nemcsak lapot, nyomdát is alapítunk. Ma már korszerű nyomda nélkül aligha tudnánk betörni a piacra. Helyiségünk már van, a nyomdagépek pedig hamarosan elindulnak Szeged felé. Pontosabban Kopáncsra, hiszen ott vettünk egy gazdasági épületet.

— *Modern nyomda a pusztában?*

— Vettünk egy autóbust, amelyik szállítani fogja a nyom-

A magyar sajtó sokáig csendes állóvízében az elmúlt hónapokban egyre több új lap, friss orgánus igyekszik helyet találni magának. A lapindítás ma már nem priviligium, hanem állampolgári jog. No, azért újság nem születik máról holnapra, hiszen hatalmas tőke szükségeltetik hozzá, hogy a piac korlátozott fizetőképességéről már ne is szóljunk.

dásokat. Úgy tűnik, a külföldi töké társ, nemcsak gépeket, de megrendeléseket is szállít majd. Így nyugat-európai bérünk is vállalkunk. Nagyon fontos a nyomdai haszon, hiszen az újságot az első hónapokban nem tekinthetjük nyereségforrásnak. A biztos megélhetést a nyomda adja, így már nem kell izgulnunk.

— *Egyre több az eszímő és egyre kevesebb a foka. Úgy gondolja, hogy sikerül majd megkapaszkodniuk egy elszegényedő piacon?*

— Nos, egyelőre csak hetilapban gondolkodunk. Amint beindul az üzlet, feltöltöttük a szerkesztőséget, át kívánunk térni napi megjelenésre.

— *Milyennek képzei el az eladható újságot?*

— Ellenzékeknek, de tárgyalásoknak. Pártállás nélkül bárki munkatársa lehet a szerkesztőségnek, akit szakmailag erre érdemesnek ítélek. Az érdekes írásk mellett az eddig megszoktnál sokkal többet szeretnénk szolgáltatni. Nem elsősorban a szenzációkból akarunk megélni. A politika mellett az élet apró dolgaival, gondolajbajaival szeretnénk többet foglalkozni. Emberközeli, családi újságot szeretnénk csinálni.

— *Lesz hozzá elég szakember?*

— Minden bizonnyal.

— *Úgy hírlk, mesés fizetéseket kínál!*

— Igaz, hogy az átlagnál jóval többet ajánlunk, de ezért átlagon felüli teljesítményt is várunk.

— *Kik lesznek a munkatársak?*

— Egyelőre ez maradjon titok. Annyit elárulhatok, hogy nemcsak a legjobb szegedi tollforgatókat kívánjuk megnyerni, de a fővárosban is szétnézünk. Az ország minden szegletében akarunk tudósítókat fogadni.

— *Mikor olvashatjuk az első számot?*

— Pontos dátumot most még ne várjon tőlem. Minden bizonnyal az év vége felé, vagy a jövő év elején.

*

Ugyancsak hírlk szegedi sajtóterekben, hogy másik lap-társ is bontogatja szárnyait. A Szegedi Nemzetről Simor Ferencet, a Kereszténydemokrata Néppárt helyi titkárát kérdeztük:

— Bárcsak igaza lenne a híresztelőknek és tudnánk napilapot indítani Szegeden. De ehhez hatalmas tőke kellene, ennyi nekünk nincs.

— *Akkor honnan a szöbeszéd?*

— Valóban felvetődött a gondolat, mi is hallottunk róla, de mi lennénk ebben a legkevésbé érdekelt felek, amolyan függelék.

— *Hát akkor kik tervezgetnek?*

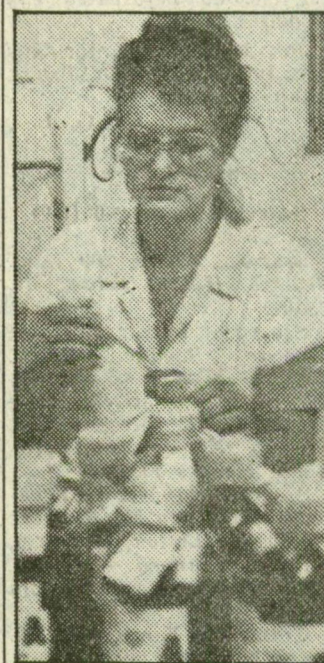
— Tudomásom szerint a Szegedi Nyomdában született az ötlet.

Természetesen ott is érdeklődtünk. A válasz? A lapindítás egyelőre csak terv, térünk vissza rá később. Néhány hét múlva, ígérjük, nem leszünk fedékenyek...

Rafai Gábor

Véradók

„Árulkodnak” a gondozónők

Lassan megtelnek a palackok

Remekül érzem magam... (Szabóné Sente Ildikó)

Még az a kis szűrés sem fáj

— Nekem még eddig mindig jót tett a véradás! Határozottan jobban érzem magam utána! — mondja Szabóné Sente Ildikó e meglepő szavakat, jóízűen fogyasztva a véradónak járó uzsonnát. — Igaz, hogy már hat éve gyesen vagyok két kis gyerekemmel, de ilyenkor bejövök, legalább találkozom a régi munkatársakkal.

A Hungarohep újszegedi gyára — ismertebb nevén csak az „újszegedi kendergyár” — évente két alkalommal fogadja — és tegyük hozzá: szívesen — a véradó állomás dolgozóit. Ilyenkor az orvosi rendelő is átalakul „véradó állomássá” és a műszakban dolgozók mellett megjelennek a nyugdíjasok is.

— Amíg engem hívnak, addig én eljövök! — mondja Dóczi Józsefné, aki meg sem tudja számolni, hányszor adta vérét a rászorultaknak. Csókási Mária is „törzsgárdatag”, egyszer sem hiányzott, ha hívták, de Nádudvari Istvánné is

azzal dicsekedhet, hogy 1965-től mindig szívesen nyújtja karját. Mint mondja: öcsére gondolt ilyenkor, akinek egy súlyos műtétéhez sok vér kellett.

Az újszegedi kendergyárban a műszakban dolgozókat sem éri semmiféle kár, ha munkaidőben jelentkeznek véradásra. (Sajnos, ez nincs mindenütt így.) A gyár bölcsődéjében és óvodájában dolgozó asszonyok nevetve „árulkodnak” főnökükről. Bozóki Tamásnérol, hogy bizony ő is régi véradó. Most is jön majd, csak az apróságokat nem hagyhatják egyedül, nem jöhetnek egyszerre. Az orvosi rendelőben csendben, gyorsan dolgoznak. Akik már elfogyasztották uzsonnájukat, indulnak vissza a munkahelyre, vagy otthonukba, s a vért telt palackokat is elindítják életmentő útjukra. Ezen a napfényes szép napon 115-en adtak vért az újszegedi kendergyárban.

Somogyi Károlyné